

הכידון כלי עתיק נגד איומים חדשים

חיילים אמריקנים מרכיבים כידוני M9 על רובי M16
הכידון עשוי להיות מענה זול ויטיל כרכים מהאתגרים
העומדים בפני לוחמי צה"ל בימים אלה

שמואל שמואל
קמ"ב צבאות המערב בתוה"ד

צה"ל הוא אחד הצבאות הבודדים בעולם שהוציא מהשירות את הכידון. זו טעות שיש לתקנה: לא זו בלבד שהכידון נותן מענה לבעיות מבצעיות רבות, הוא גם אמצעי חשוב להקניית ערכי חיילות באימונים וכלי עבודה שימושי מאוד בשגרת היוס-יום בשדה

מבוא

כשאנחנו מדברים על מלחמה מודרנית, אנחנו מתמקדים בדרך כלל במערכות נשק קטלניות, יקרות ומתוחכמות שמשגרות חימוש רב עוצמה בדיוק נמרץ לעבר מטרות של האויב המרוחקות מאיתנו עשרות ואף מאות קילומטרים. אולם בשל נטייתנו לאמץ פתרונות טכנולוגיים מתקדמים אנחנו מתעלמים לעיתים מכך שבמלחמה ישנם מצבים שבהם כלי נשק פרימיטיביים יעילים הרבה יותר מאמצעים עתירי טכנולוגיה עילית. טענתי במאמר הזה היא שהכידון, שאותו זנח צה"ל זה מכבר, עשוי להיות מענה זול ויעיל ברבים מהאתגרים העומדים בפני לוחמי צה"ל בימים אלה.

רקע היסטורי

הרובה המכודן הוא כלי הנשק הוותיק ביותר שעדיין נמצא בשירות מבצעי ברחבי העולם. הוא הומצא כנראה במחצית השנייה של המאה ה-16 בספרד. כלי הנשק של החי"ר באותה העת היה רובה המוסקט. בשל חוסר אמינותו ובגלל זמן הטעינה הממושך שימש הכידון כלי הגנה למוסקטרים במקרים של היתקלות מטווח קרוב ואמצעי לבלימת הסתערויות של פרשים. הכידונים הראשונים היו סכינים שהוכנסו ללוע המוסקט - מה שמנע את האפשרות לירות ולהשתמש בכידון בו זמנית.

ב-1669 הומצא בצרפת כידון שהותקן על קנה המוסקט - מה שאיפשר להשתמש בכידון ולירות בעת ובעונה אחת. העיקרון שלפיו הכידון מותקן על הקנה בלי לפגוע ביכולת לירות קיים עד ימינו.

בעקבות צרפת אימצה בריטניה את הרובה המכודן, והוא דחק לחלוטין את השימוש ב-Pike¹. הבריטים הנהיגו אימוני הסתערויות ברובים מכודנים, ואת התרגולת הזאת, שהפכה את הרובה המכודן לנשק התקפי ולא רק לנשק הגנתי, אימצו מאוחר יותר כל צבאות אירופה.

האורך הממוצע של להבי הכידונים עד מלחמת העולם הראשונה היה כ-43 ס"מ (17 אינצ'ים). לאחר מלחמת העולם הראשונה התקצר להב הכידונים ל-15 ס"מ בממוצע (6 אינצ'ים). במלחמות שלאחר מלחמת העולם השנייה התמעט השימוש בכידונים בצבאות העולם, אך כמעט בכל מלחמה - החל ממלחמת קוריאה וכלה במלחמת המפרץ השנייה ובמלחמת אפגניסטן - נעשה בהם שימוש, גם אם בהיקף מצומצם. כיום עדיין נמצא הכידון בשימוש ברוב צבאות העולם. בצה"ל, לעומת זאת, הוא הוצא מהשירות. כן הוא הוצא מהשירות בצבא דרום-אפריקה.²

הכידון בצה"ל

כאמור, הכידון הוצא מהשירות בצה"ל כבר לפני שנים רבות ונמצא בו כיום בשימוש בטקסים בלבד. לדעתי יש לשקול את החזרתו לשירות שכן העימותים הבאים - בדומה למלחמת לבנון השנייה ומבצע "עופרת יצוקה" - צפויים להתנהל ברובם הן בשטחים עירוניים צפופים והן בשטחים עתירי צמחייה סבוכה, שהם עתירי שטחים מתים, ולכן טווחי הלחימה בהם קצרים מאוד, לעיתים עד כדי טווח מגע. בשטח עירוני צפוף קשה מאוד לסייע לחיילי הרגלים באמצעות ארטילריה, שריון וכוחות אוויר, ולעיתים אף קשה לסייע להם באמצעות כלי הנשק האורגניים הכבדים יותר העומדים לרשות יחידות החי"ר, כגון מקל"רים (מקלעי רימונים), מק"כים (מקלעים כבדים) ומרגמות. הסיבה לכך ברורה: כשהמרחק בין שני הצדדים הלוחמים הוא אפסי, עלולה הפעלה של נשק כבד לפגוע בכוחותינו לא פחות מאשר באויב. יתר על כן, הפעלת נשק כבד באזור עירוני צפוף אף עלולה לפגוע באוכלוסייה אזרחית בלתי מעורבת. בהיעדר אש סיוע יש להגביר את קטלניותם של החייל הרגלי הבודד ושל המסגרת הבסיסית שבה הוא נלחם.

מחקר שעשה צבא בריטניה העלה שרק 5% מההיתקלויות בלוחמה בשטח בנוי מתרחשים בטווחים של יותר מ-100 מטר, ורק 10% מהן מתרחשים בטווחים של יותר מ-50 מטר. עוד קובע אותו המחקר שקרבות בשטח עירוני הם למעשה סדרת התכתשויות של כוחות קטנים ומבוזרים.³ ההתכתשויות האלה מתנהלות בטווחים כל כך קצרים, עד כי אין בהן זמן לנסות להתגבר על תקלות בנשק, ולא פעם החלופה הסבירה היחידה היא לעבור לקרב מגע.

ואכן בתחקירים שערך צה"ל לאחר מלחמת לבנון השנייה עלו הממצאים הבאים: לוחמי החזבאללה עשו מאמצים לחדור לתוך מבנים שבהם נמצאו חיילי צה"ל; מרבית ההיתקלויות היו בטווחים של בין 60 ל-150 מטר; אחד האתגרים העיקריים שהציב החזבאללה לכוחות צה"ל היה הלחימה בטווחים קצרים ובשטח בנוי.

לחימה בטווחים קצרים איפיינה גם את מבצע "עופרת יצוקה". בכמה מקרים התנהלה הלחימה בתוך מבנים בטווחים כה קצרים, עד כי הלוחמים נאלצו לשפר עמדות לאחור כדי שיוכלו להפעיל רימונים נגד האויב. קרב כזה ניהל, למשל, גדוד 101 של הצנחנים בשכונת א-סלטיין. במהלך הקרב הזה נכנסו כמה צנחנים לבית שבו התבצרו לוחמי אויב ונפצעו מהאש שנפתחה לעברם. במהלך הניסיונות לחלצם נפצעו עוד כמה צנחנים ובהם המג"ד. מאחר שהלחימה הייתה בטווחים קצרים מאוד, אי-אפשר היה לעשות שימוש ברימונים, ואפילו השימוש בנשק קל לא היה אפשרי כל הזמן. בסופו של דבר חולצו הצנחנים הפצועים, ואילו לוחמי האויב חוסלו

חיילים בריטים חמושים כרוכים מכודנים במהלך פעילות מבצעית בעיראק. כמעט בכל הצבאות בעולם עדיין נמצא הכידון בשירות מבצעי

הוא חמוש באקדח, שעליו לא ניתן להרכיב כידון, עליו לשאת סכין קומנדו מסוג קא־באר (Ka-Bar). גם חיילי צבא היבשה צריכים לשאת כידונים (שכל עוד אינם מוצמדים לרובה הם בעצם סכיני קומנדו).⁵

התו"ל של חיל הנחתים ושל צבא היבשה האמריקני קובע שעל החייל להיות מיומן בלחימה בטווחי מגע,⁶ שכן גם במלחמה מודרנית, שבה מופעלים אמצעי לחימה מתוחכמים וארוכי טווח, ייתכנו מצבים שבהם יהיה עליו לחסל אויבים מטווח אפס.⁷ עוד קובע התו"ל שלהם, שהכידון יעיל במשימות התגנבות שבהן השימוש בנשק חם אינו אפשרי. כן הוא יעיל במקרים שבהם נותר החייל ללא תחמושת או שיש מעצור בכלי הנשק שלו.⁸

דוגמה טובה להפעלת כידונים בעת האחרונה היא קרב שהתנהל בעיראק במאי 2004, שבו נקלעו 20 חיילים בריטים למארב שטמנו להם כ־100 לוחמים שיעים של צבא המהדי מצפון לבצרה. הלוחמים של צבא המהדי היו חמושים במרגמות, במטולי רקטות נ"ט ובמקלעים. החיילים הבריטים קפצו מכלי הרכב (הבלתי ממוגנים) שלהם, הזעיקו סיוע, וכשהתברר להם שתחמושתם הולכת ואוזלת, ערכו הסתערות כידונים בחיפוי של כיתה אחת. בהסתערות הזאת נדרשו החיילים הבריטים המסתערים לעבור מרחק של כ־180 מטרים עד שהגיעו אל לוחמי צבא המהדי. אף שלוחמי המהדי נהנו

באמצעות מיטוט הבית שבו שהו.

באירוע אחר באותו הקרב נכנס חייל לתוך מבנה וסרק אותו. במהלך הסריקה הוא נתקל בלוחם אויב. זה פתח עליו באש מטווח אפס - אך החטיא. החייל ניטרל אותו באמצעות רימון, אך לשם כך היה עליו קודם לכן לסגת לאחור, שאלמלא כן היה גם הוא נפגע מרסיסיו. כל התמרון המסובך הזה נדרש משום שלחייל לא היו אמצעים לנטרול האויב בקרב פנים אל פנים.

מהדוגמאות האלה ניתן ללמוד שישנה ירידה חדה במידת הקטלניות של חיילי צה"ל כשהאויב נמצא מולם בטווח מגע. אם חיילי צה"ל נתקלים באויב מטווח קרוב ורוצים לנצל את עוצמת האש הגדולה שעומדת לרשותם, הם חייבים לנתק מגע ולסגת לאחור - כפי שהיה בקרב בא־סלטיין. אם הם אינם מצליחים לנתק מגע עם האויב, הם נדרשים לעשות שימוש באמצעים מאולתרים, כגון קסדות, כדי להילחם באויב בקרב פנים אל פנים. בלחימה נגד אויב מאורגן, נחוש ומאומן השימוש באמצעים מאולתרים עלול שלא להספיק.

נוסף על כך יש לזכור שרובה הסער M4 וכן המקלע נגב, שנמצאים בשימושן של רוב יחידות החי"ר הסדירות, מתאפיינים במעצורים רבים יחסית - במיוחד בסביבה חולית.

על בעיית הקטלניות הנמוכה של לוחמי צה"ל בטווחי מגע ניתן להתגבר - בין היתר - באמצעות צידום בכידונים.

כמו כן יש לזכור שבלחימה בשטחים עירוניים צפופים חשופים חיילי צה"ל לסכנה של נפילה בשבי. בגלל ההשפעה שיש לנפילה בשבי של חייל על מורל הציבור בישראל משקיע האויב מאמצים רבים בניסיונות לשבות חיילים. כדי לשבות חייל יש לבודד אותו מחבריו ולהגיע אליו לטווח מגע. במבצע "עופרת יצוקה" נתקלו כוחות צה"ל בניסיונות כאלה, בין השאר באמצעות מארבים מתוך התווך התת-

התו"ל של חיל הנחתים ושל צבא היבשה האמריקני קובע שעל החייל להיות מיומן בלחימה בטווחי מגע, שכן גם במלחמה מודרנית, שבה מופעלים אמצעי לחימה מתוחכמים וארוכי טווח, ייתכנו מצבים שבהם יהיה עליו לחסל אויבים מטווח אפס

קרקעי. בגלל ניסיונותיו של האויב לשבות חיילים חשוב שיהיו מצוידים באמצעים ובידע שיאפשרו להם להדוף את האויב ולחסלו בטווחי המגע.

הכידון בצבאות העולם

כאמור, כמעט בכל הצבאות בעולם עדיין נמצא הכידון בשירות מבצעי. כך, למשל, בצבא היבשה ובחיל הנחתים של ארה"ב הכידון הוא חלק אינטגרלי מציד הלוחם (אף על פי שהאימונים בכידון הוצאו מתוכנית האימונים של טירוני צבא היבשה, כפי שהוסבר בהערה 2. בחיל הנחתים, לעומת זאת, ממשיכים לאמן את הטיירוני בלחימה בכידון).⁴ כל חייל בחיל הנחתים שחמוש ברובה סער חייב לשאת עימו כידון (שאותו ירכיב על הרובה רק בעת הצורך), ואם

סירונים בריטים באימוני כידון. הלוחם שאמור להשתמש בכידון עלול לפחד ממנו ולהירתע מהפעלתו. כדי להתגבר על כך, עליו להכירו ולהיות מאומן היטב בהפעלתו

השלישי של הטירונות מוקדש לשימוש בכידון. עד לא מכבר הוקדש שבוע שלם בטירונות של צבא היבשה של ארה"ב (השבוע השלישי) לאימוני לחימה בכידון. האימונים האלה ניתנו לכל הטירונים - גם לאלה שלא יועדו להמשיך בתפקידי לחימה.¹⁸

בימיו הראשונים של צה"ל היו נהוגים גם בו אימונים בכידון. באותה התקופה, שבה היה צורך לאמן עולים חדשים - ובהם מבוגרים שלא הכירו את המנטליות הצבאית - ידעו בצה"ל עד כמה תורמים האימונים בכידון לחינוך לאגרסיביות ולאומץ לב.¹⁹ הגישה הזאת כלפי האימונים בכידון קיימת, כאמור, עד היום בחיל הנחתים האמריקני.²⁰

מכיוון שהאימונים בכידון מקנים לחיילים תכונות חיוניות כמו אומץ לב ואגרסיביות, אין לראות בהם בזבוז זמן, ורצוי לשלבם באימונים אחרים. למשל, את השיעור להכרת הכידון ניתן להעביר גם באמצעות אימון תס"ח (תרגילי סדר חמושים), שבהם הרובים מכודנים. כן אפשר לדרוש מהטירונים ומהחניכים בקורסים מתקדמים יותר שינועו כל הזמן עם נשק מכודן.

מיתרון מספרי ומיתרון בחימוש, הסתיים הקרב בניצחון חד-משמעי של הבריטים: בסופו נמנו 35 לוחמים הרוגים של צבא המהדי, מהם 20 כתוצאה מהסתערות הכידונים. לבריטים היו שלושה פצועים בלבד.⁹ גם במלחמה באפגניסטן היו כמה מקרים שבהם הסתערו חיילים בריטים ברובים מכודנים על אויביהם - לוחמים של הטליבאן. כך, למשל, בספטמבר 2009 הסתער קצין בריטי ברובה מכודן על לוחם של הטליבאן וחיסל אותו. הקצין הבריטי השתמש בכידון לאחר שתחמושתו אזלה.¹⁰

ההסתערות האלה בעיראק ובאפגניסטן לא היו יכולות לצאת אל הפועל אילו לא היו הלוחמים הבריטים מצוידים בכידונים, מיומנים בהפעלתם ומוכנים להפעילם בקרב. הלקח מהדוגמאות האלה הוא שלא תמיד ניתן להסתמך רק על האש להכרעת קרב.

יתרון נוסף של הכידון הוא האפקט הפסיכולוגי שיש לו. בספר התו"ל של צבא ארה"ב לקרב מגע נכתב שכידון שנמצא בידי של לוחם מיומן מעורר פחד אצל האויב.¹¹ מחקר שערך המרכז לניתוח לוחמה עירונית (Urban Warfare Analysis Centre) העלה שאת הצלחתה של הסתערות הכידונים של החיילים הבריטים נגד לוחמי המהדי יש לייחס להשפעות הפסיכולוגיות של הכידון, להפתעה שהשיגו הלוחמים הבריטים באמצעות הסתערות הכידונים ולמיומנות שהפגינו בסוג הלוחמה הזו.¹²

עם זאת יש להדגיש שגם הלוחם שאמור להשתמש בכידון עלול לפחד ממנו ולהירתע מהפעלתו. כדי להתגבר על הרתיעה ועל הפחד עליו להכירו ולהיות מאומן היטב בהפעלתו.

הכידון באימונים

תפעול יעיל של כידון - כמו תפעולה של כל מערכת נשק אחרת - מחייב שהחייל יכיר אותו ויבטח בו באופן מוחלט. חייל לומד להכיר את הנשק ולבטוח בו באמצעות אימונים ותרגולים. הכידון הוא כלי נשק שמופעל בטווח קרוב מאוד ותוך כדי מאבק פיזי קשה באויב. כדי להפעילו בצורה יעילה על החייל בראש ובראשונה להאמין שהוא ישרוד את קרב המגע שהוא עומד לנהל עם האויב.¹³

לאימון בכידון ישנה תועלת נוספת שאינה קשורה ישירות לשימוש המבצעי בו. צבא היבשה של ארה"ב קבע שאימונים בקרב פנים אל פנים מסייעים לטעת בחיילים אומץ, ביטחון עצמי, יכולת שליטה עצמית תחת לחץ, כושר קרבי ורוח לחימה.¹⁴ כמו כן הוא קבע שלצורך הכשרתו של חייל המסוגל לפעול בכל קשת המבצעים יש לאמנו הן בתפעול נשק חם והן בשליטה בטכניקות שונות של קרב פנים אל פנים.¹⁵

עוד קובעים צבא היבשה וחיל הנחתים של ארה"ב שהאימון בכידון מפתח ערנות, אגרסיביות, שיווי משקל ודיוק.¹⁶ תכונות שהכרחיות לתפעול יעיל של כידון, אך גם חיוניות לתפקודו של לוחם בלחימה בנשק חם.

משום כך מאמנים צבא היבשה של בריטניה וחיל הנחתים של ארה"ב את כל חייליהם - לוחמים ושאנים לוחמים - החל מהטירונות כיצד להשתמש בכידון. בטירונות של צבא בריטניה מוקדש שבוע שלם (השבוע ה-13) לאימונים בכידון.¹⁷ בחיל הנחתים לומדים הטירונים קרב פנים אל פנים עוד לפני שהם לומדים לירות בנשק, והשבוע

הכידון - לא רק לחימה

הכידון הוא לא רק אמצעי לחימה אלא גם מכשיר עבודה שיש לו שימושים רבים בלחימה ובעיתות שגרה.

הכידון יכול לשמש לוחמים, בין היתר, לפילוס דרך בצמחייה סבוכה, לחיתוך חבלים וכבלים, לחיפוש מוקשים ולחיתוך מזון. קיימים אף דגמי כידונים (למשל M9 מתוצרת ארה"ב) שיכולים לשמש מגזרי תיל באמצעות חיבורם להתקן מיוחד בנדן.

כידונים מודרניים כוללים כלי עבודה שונים כגון להב משונן לניסור, מברג, מצפן ואף פותחן לקופסאות שימורים ולבקבוקים. למעשה הם משמשים מעין אולר שוויצרי שבו אפשר לעשות גם שימוש מבצעי.²¹

כידונים יכולים לשמש גם לפתיחת דלתות או פתחים ברצפה כך שהלוחם יכול להשאיר במקביל קנה מול המטרה. ליכולת הזאת יש חשיבות מיוחדת כאשר נשקו האישי של החייל קצר מאוד וכאשר הוא פועל במרחבים צפופים וסגורים שעלולים להיות ממולכדים.

כידון מדגם OKC-3S לרובי סער מדגם M16 ו-M4. הכידון נמצא בשימוש חיל הנחתים של ארה"ב

כידון מדגם M9 לרובי סער מדגם M16 ו-M4. הכידון נמצא בשימוש בצבא היבשה של ארה"ב

כידון מדגם M7 לרובה סער מדגם M16. הכידון נמצא בשימוש בצבא היבשה של ארה"ב

כידון מדגם SA80 לרובה סער. הכידון נמצא בשימוש בצבא בריטניה

הכידון הוא לא רק אמצעי לחימה אלא גם מכשיר עבודה שיש לו שימושים רבים בלחימה ובעיתות שגרה

הקשיים בשילוב הכידון בצה"ל

ישנם כמה קשיים שעליהם צריך להתגבר בדרך לשילובו מחדש של הכידון בצה"ל. הראשון שבהם הוא לוגיסטי: על רובי הגליל ועל רובי ה-M16 וה-M4 של צה"ל ניתן להתקין כידון, ואילו על רובה התבור אין כיום אפשרות כזאת. את הבעיה הזאת אפשר לפתור בקלות ובעלות נמוכה באמצעות הוספת התקן ייעודי לרובה, בדומה להתקנים אחרים שמאפשרים להוסיף לרובה אביזרים שונים כגון דורגלים, ידית הסתערות ופנס. (יש לזכור שהתקן הכידון ב-M16 הוא בסך הכול בליטה מתחת לקנה).

מגבלה נוספת היא שאויב הלוכש שכפ"ץ מפחית את יעילות הכידון. עם זאת, שכפ"צים קרמיים ושכפ"צי קוולר (שעשויים מסיבים סינתטיים עמידים במיוחד) חדירים לחלק מדגמי הכידונים, למשל מדגם OKC-3S שבשימוש חיל הנחתים האמריקני, בתנאי שהחייל שמשמש בכידון הוא מאומן ומפעיל כוח רב. כן יש לציין שלוחמי האויב שנגדם נלחמים חיילי צה"ל אינם נוהגים ללבוש שכפ"צים קרמיים או שכפ"צי קוולר ושהשכפ"ץ אינו מבטל את יתרונותיו הפסיכולוגיים של הכידון או את יתרונותיו באימונים. לבסוף, השכפ"ץ אינו מכסה את כל הגוף. לכן גם אצל לוחם שלבוש בשכפ"ץ נותרים אזורים חשופים.

ישנה גם מגבלת הדיוק: רובה שעליו מותקן כידון מדויק פחות בירי לטווח רחוק מרובה שאין עליו כידון. הסיבה לכך היא שתוספת המשקל של הכידון לחלקו הקדמי של הרובה מקשה על החייל לדייק בירי. על כך ניתן להתגבר באמצעות הסרת הכידון בעת לחימה באויב

Graham Priest, "The History of the Bayonet", **Man at Arms - Small Arms School Corps Journal**, 2005, pp. 1-4; www.infantry-weapons.org/docs/Bayonet_History.pdf

במסגרת השינויים שהנהיג באחרונה צבא היבשה של ארה"ב במבנה הטיירות בוטלו אימוני הכידון, אך תוגברו אימוני הכושר הגופני וקרב המגע, והוכנסו לשימוש אמצעים אחרים לקרב קרוב כגון שוטגאן בעל 5 כדורים המורכב מתחת לרובה (בדומה למטול הרימונים M-203). יתר על כן, אף שהטיירות בצבא היבשה של ארה"ב כבר אינם מתאמנים בכידון בטיירות, הוא עדיין נמצא בשירות מבצעי בכל יחידות החי"ר האמריקניות. לעומת זאת, בחיל הנחתים האמריקני לא ויתרו על אימוני הכידון. ראו: Kelly Schloesser, "2010 Brings Major Transformation to Basic Combat Training", <http://www.army.mil/-news/2010/07/19/42500-2010-brings-major-transformation-to-basic-combat-training>; Michael Evans, "US Army Thrusts Bayonet Aside after Centuries of Faithful Service", **The Times**, 18 March 2010, http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/us_and_americas/article7066220.ece

AFM, Volume IV, **Operations in Special Environments – Part 5: Operations in Built up Areas (OBUA)**, 1998, Part B, 2-1, 2-2, Section 7

FM 3-25, 7-22

MCRP 3-02B, 2-1, 3-1

FM 3-06, **Urban Operations**, Washington, D.C: Department of the Army, 2006, 8-1; FM 3-25.150 **Combatives**, Washington, D.C: Department of the Army, 2002, 1-1

FM 3-25.150, 7-6

MCRP 3-02B, **Close Combat**, Washington D.C, Department of the Navy, 1999, 2-1

Edwin Halpain and Justine Walker, **Bayonets in Basra - A Case Study on the Effects of Irregular Warfare**, Shawnee, OK, Urban Warfare Analysis Centre, 2009, pp. 3-5 (שנקרא כיום Unrestricted Warfare Analysis Center) הוא מכון מחקר אמריקני בין-תחומי העוסק בלוחמה בלתי סדירה ובלוחמה היברידיה (שמשלבת לוחמה קונוונציונלית ולוחמת גרילה). כתובתו באינטרנט: <http://www.uwac-ok.com>

Military Cross for Bayonet Charge", **BBC World News**, 10 13 September 2009, <http://www.freerepublic.com/focus/news/2338497/posts>

FM 3-25.150, 1-1; 7-22

Halpain and Walker, p. 6

MCRP 3-02B, 2-1, "קרב סכינים", **מערכות**, ע', ספטמבר 1951, עמ' 72

FM 3-25.150, 1-1

Ibid, 7-1

Ibid, 7-6

www.army.mod.uk/training_education

עולה השאלה מדוע החליט צבא היבשה של ארה"ב לוותר על אימוני הכידון, אף שהתורה הרשמית שלו ממשיכה להדגיש את חשיבות האימונים האלה. על ביטול האימונים בכידון החליט מפקד פיקוד ההדרכה של צבא היבשה. נימוקו היה כי קלושים הסיכויים שהצבא יצטרך בעתיד לבצע הסתערות כידונים קלסית, ולכן את הזמן שמוקדש לאימונים בהפעלת כידון ראוי להקדיש לאימוני קרב מגע, שהם שימושיים הרבה יותר. צבא היבשה של ארה"ב אכן לא ביצע הסתערות כידונים קלסית (שלקראתה אימנו עד לא מכבר את הטיירות) מאז מלחמת קוריאה, אך כאמור, הניסיון של צבא בריטניה מוכיח את חשיבות האימונים האלה. יתר על כן, כשנשאל על כך דובר פיקוד ההדרכה של המרינס, הוא השיב שטיירוני הנחתים ימשיכו להתאמן בכידונים, שכן הניסיון באפגניסטן מוכיח שעדיין מדובר בנשק רלוונטי. על הוויכוח בין צבא היבשה האמריקני למרינס בסוגיה הזאת ראו, למשל: <http://www.theaustralian.com.au/national-affairs/defence/us-army-drops-bayonet-training-as-tactics-change/story-e6frg8yo-1225842187092>

אליהו ריבלין, "על אימוני הכידון", **מערכות**, 58, אוגוסט 1949, עמ' 63

Shane T. Franklin, "The Need for Bayonet Training in the 21st Century", **Marine Corps Gazette**, June 2008, p. 31

Graham Priest, **Ibid**, p. 4

מרוחק. בכל מקרה, מידת הפגיעה של הכידון בדיוק של הרובה אינה עולה על מידת הפגיעה של מטול הרימונים. דרך נוספת להתגבר על הבעיה היא לאמן את החיילים לירות ברובה מכוון.

כמו כן יש להביא בחשבון שהרובים הקצרים - בייחוד מסוג Bullpup (שבהם פתח כניסת המחסנית נמצא מאחורי ההדק) - אינם אופטימליים להרכבת כידון. עם זאת, צבא ארה"ב מתקין כידונים גם על רובים קצרים (כגון M4), ואילו הבריטים מצליחים להתקין כידונים אפילו על רובי Bullpup (כגון SA80).

סיכום ומסקנות

אם בעתיד יילחם צה"ל במבצעים שאופיים דומה לזה של המבצעים האחרונים, רבים הסיכויים שכוחות הרגלים שלו ייתקלו באויב בטווחי מגע שבהם לא יוכלו לקבל סיוע אש. בנסיבות כאלה יש לכידון ערך רב, אף שמדובר בנשק מאוד לא מתוחכם.

כן יש לזכור שערכו של הכידון אינו רק בתרומתו להכרעת התנגשויות בטווחים קצרים מאוד, אלא שזהו גם אמצעי חשוב לאימון חיילים - בין היתר בשל השפעותיו הפסיכולוגיות החיוביות עליהם - והוא כלי שימושי מאוד לחיים בשדה. תרומתו אפוא נכבדת מאוד בהשוואה לעלותו: מחירו של כידון מסוג OKC-3S - הכידון המודרני ביותר - בשוק האזרחי הוא כ-150 דולר. כידונים ותיקים יותר, כגון M9, עולים אף פחות.

הכידון נמצא בשימוש ברוב צבאות העולם, ובאחרונה גבר השימוש המבצעי בו בשל מעורבותם של צבאות מערביים בעימותים נגד כוחות לא סדירים במרחבים עירוניים צפופים.

המסקנה העולה מהמאמר היא שעל צה"ל לספק כידונים לחייליו בכל החילות הלוחמים, ולא רק בחי"ר, כדי שיוכלו להגן על עצמם במצבי חירום - בין היתר מפני ניסיונות לשבות אותם. את הכידונים יש להתקין על כל הרובים שעומדים לרשות החילות הלוחמים בצה"ל.

לדעתי יש לצייד בכידון כל לוחם שחמוש ברובה סער ולצייד בסכין קומנדו כל לוחם שאינו חמוש ברובה סער (למשל, צלפים, נגביסטים ומא"גיסטים). אם אכן יוכנסו הכידונים וסכיני הקומנדו לשימוש מבצעי, יש לפתח תוכנית אימונים שתאפשר לחיילים להפעילם במיומנות ולבטוח בהם.

נוסף על כך מומלץ לבחון את האפשרות לאמן את כל הלוחמים, ולא רק את לוחמי היחידות המיוחדות והמובחרות, באמנויות לחימה, כולל שימוש בסכין ובכידון. לתוכנית אימונים כזאת תהיה תועלת מבצעית ותועלת משנית: שיפור הכושר הקרבי וכן הגברת הביטחון העצמי והאגרסיביות.

הערות

1. ה־Pike הוא כידון עץ ארוך שבו נעשה שימוש כדי להדוף הסתערות פרשים. כידון מהסוג הזה היה בשימוש במשך אלפי שנים (מובן שבכל תקופה ובכל צבא ניתן לו שם שונה), החל מימי שומר ואכד, עבור דרך הפלנקס היווני וכלה בחילות השכירים השווייצרים. לפני המצאת הרובה המכוון ניצבו כידונאים ליד המוסקטרים כדי להגן עליהם מפני הסתערות של פרשי האויב ובעת טעינת הרובה. המצאת הרובה המכוון איפשרה לזנוח את ה־Pike ולחמש את כל החיילים ברובה. כיום אין, כמובן, שום שימוש מבצעי בנשק מוט מהסוג הזה, והוא משמש רק לצרכים טקסיים, למשל במשמר האפיפיור.